VIKIPEEDIA

Jamaica kreoolkeel

Jamaica kreoolkeel on inglise-aafrika kreoolkeel, mida kõneldakse enamasti Jamaicas ja Jamaica diasporaa hulgas.

Sisukord

Keele nimi
Keelkonna andmed Ethnologue'i põhjal
Täpsem piirkond, kus keelt kõneldakse
Kõnelejate arv
Arvsõnad 1–10
Grammatika
Keelenäide
Kirjaviis
Muud huvitavat
Viited

Keele nimi

Jamaica patois, seda teatakse ka kui patois (patwa või patwah) või Jamaica keel. Keeleteadlased kutsuvad seda Jamaica kreooliks.[1]

Keelkonna andmed Ethnologue'i põhjal

ISO 639-3 jam [2]

Alternatiivsed nimed: Patois, Patwa, Patwah [2]

Asukoht: Kanada, Costa Rica, Dominikaani, Panama, Suurbritannia ja Ameerika Ühendriigid. [2]

Keele staatus: 3 (rohkesti kõneldav). Rahvusliku identiteedi keel. [2] Keele liigitus: kreool, inglise keelel põhinev. [2]

Dialektid: Jamaica kreoolkeele murre, mis ei ole nii prestiižne kui standardne inglise keel. Võib olla osaliselt arusaadav Sierra Leone Kameruni Pidgini ja Krio kõnelejatele, mida räägivad jamaicalaste kodumaale naasnud järeltulijad (1787 ja 1860 vahel). Arusaadav ka kreooli kõnelejatele Panamal ja Costa Ricas. Teadaolevalt sarnaneb see väga Belize'i kreoolkeelega. [2] Keele kasutamine: jõuline. Dominantne keel ja kogub laialdaselt prestiiži. Positiivne suhtumine keelde. Enamik leiab, et nad räägivad standardset inglise keelt. [2]

Täpsem piirkond, kus keelt kõneldakse

Jamaical, kuid on ka kogukondi Miamis, New Yorgis, Torontos, Hartfordis, Washingtonis, Nicaraguas, Costa Rical, Puerto Ricos ja Panamal. Samuti Londonis, Birminghamis, Manchesteris ja Nottinghamis.[1]

Kõnelejate arv

2 670 000 kõnelejat Jamaical 2001. aasta seisuga. Kogu maailmas kokku 3 205 000 kõnelejat. [2]

Arvsõnad 1–10

1 – wan

2 – tuu

3 – chrii/tree

4 – fuo

5 – faib

6 – six

7 – sebn

8 – hiet

9 – nain

10 – ten

[3]

Grammatika

Foneetika

	huulhäälik	hambasombuhäälik	posthambasombuhäälik	palataliseeritud	velaar	kõrihäälik
nasaalhäälik	m	n		ɲ	ŋ	
sulghäälik	p b	t d	tʃ dʒ	c ɟ	k g	
Hõõrdhäälik	f v	s z	ʃ			(h)
poolvokaal		ɹ		j	w	
Lateraal		l				

Fonoloogia

Jamaica kreoolis on viis lühikest täishäälikut (i,e,a,o ja u); kolm pikka täishäälikut: ii, aa ja uu. Neli topelttäishäälikut: ie, uo, ai ja ou. Jamaica kreoolis on 22 kaashäälikut, mis koosnevad 18 üksikust ja 4 topeltkaashäälikust: b, d, ch, f, g, h, j, k, l, m, n, ng, p, r, s, sh, t, v, w, y, z ja zh. [4]

Mitmuse moodustamine

Inglise keeles tehakse nimisõnast mitmus lisades sõna lõppu „s“. Jamaica kreoolis aga moodustatakse mitmus lisades sõna lõppu „dem“.[5]

Alus ja verb

Olenemata alusest verb ei muutu. Näiteks: mi walk, yu walk, wi walk. [5]

Ajavormid

Selles keeles on vähe ajavorme. Verbid ei muutu erinevates aegades. Näiteks väljendades minevikku – im walk faas (ta kõndis kiiresti). [5]

Jamaica kreoolis ei ole sõnadel sugusid. On kuus isikulist asesõna: mi, yu, im, wi, unu/yu ja dem [6]. Süntaksit kasutatakse peamiselt sõnade rõhutamiseks. [5]

Eitus

„no“ kasutatakse eitamiseks, „kiaani“ kasutatakse samamoodi nagu inglise keeles „can’t“ ja „neva“ on negatiivne mineviku partitsiip.[1]

Keelenäide

Kya di buk kom gi mi – Bring the book for me (too see raamat mulle)

Him ron laka se dem set daag ata im – he ran as if they had set dogs after him (ta jooksis nagu nad oleksid talle koerad kallale ässitanud).[7]

Kirjaviis

Jamaica kreoolkeeles kasutatakse inglise kirjaviisi.[1]

Muud huvitavat

Selles keeles on palju laensõnu – näiteks inglise, hispaania ja hindi keelest kui ka šoti ja iiri dialektist. Seda keelt võib kuulda ka mõnes tuntud Hollywoodi filmis, näiteks "Kariibi mere piraatides", kus seda keelt kõneleb Tia Dalma.[1]

Viited

1. http://en.wikipedia.org/wiki/Jamaican_patois
2. http://www.ethnologue.com/language/jam
3. http://www.jumieka.com/index.html
4. http://www.mona.uwi.edu/dllp/jlu/documents/spelling-jamaican-the-jamaican-way-Handout.pdf
5. http://dlpalmer.weebly.com/uploads/3/5/8/7/3587856/differences_between_jc_and_sje_grammar.pdf
6. http://creolica.net/jcpp.pdf
7. http://privatewww.essex.ac.uk/~patrickp/papers/JamCreoleGrammar.pdf

Pärit leheküljelt "https://et.wikipedia.org/w/index.php?title=Jamaica_kreoolkeel&oldid=5054323"

Selle lehekülje viimane muutmine: 23:28, 23. juuli 2018.

Tekst on kasutatav vastavalt Creative Commonsi litsentsile "Autorile viitamine + jagamine samadel tingimustel"; sellele võivad lisanduda täiendavad tingimused. Täpsemalt vaata Wikimedia kasutamistingimustest.